

HOVRÄTTEN FÖR
ÖVRE NORRLAND

rotel 5

SLUTLIGT BESLUT
2016-06-23
Umeå

Mål/Ärende nr
ÖÄ 126-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Luleå tingsrätts slutliga beslut 2016-01-19 i mål Ä 1159-15, se bilaga A

KLAGANDE

B [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

MOTPARTER

1. Alektum Finans
c/o ombudet

Ombud: Ellinor Blanckenfiell
Engström & Hellman Advokatbyrå AB
Spannmålsgratan 19
411 05 Göteborg

2. Arvato Finance AB
c/o Gothia Inkasso
Box 1143
432 15 Varberg

3. Centrala studiestödsnämnden (CSN)
Rättsavdelningen
851 82 Sundsvall

4. Pra Group Sverige AB
c/o AO Portfölj
753 83 Uppsala

5. Securitas Sverige AB
c/o ombudet

Ombud: David Utter-Laurell
Prioritet Inkasso AB
412 90 Göteborg

6. Staten genom Skatteverket
Skattekontor Umeå
Borgenärssektionen
901 80 Umeå

Dok.Id 92184

Postadress
Box 384
901 08 Umeå

Besöksadress
Bankgatan 3

Telefon
090-17 20 00
E-post: hovratten.ovrenorrland@dom.se

Telefax
090-13 88 50

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:00

HOVRÄTTEN FÖR
ÖVRE NORRLAND

SLUTLIGT BESLUT
2016-06-23

ÖÄ 126-16

7. Trafikförsäkringsföreningen
c/o ombudet

Ombud: juristen Gunnar Liljevall
Försäkringsavdelningen
Trafikförsäkringsföreningen
Box 24035
104 50 Stockholm

SAKEN
Utmätning

HOVRÄTTENS AVGÖRANDE

1. Hovrätten avvisar ~~klagen~~ överklagande såvitt gäller beslut rörande utmätning i tiden före den 2 april 2015.
 2. Hovrätten avslår överklagandet i övrigt.
-

BAKGRUND

B [REDACTED] ersättning från Försäkringskassan har utmätts sedan år 2011. Kronofogdemyndigheten har därefter fattat s.k. tilläggs- och ändringsbeslut och utbetalningar av de influtna medlen har skett månadsvis. B [REDACTED] överklagade utmätningen till tingsrätten och gjorde gällande att ett för högt belopp hade utmätts under i vart fall de senaste två åren. Vid tidpunkten för överklagandet till tingsrätten hade alla utbetalningar vunnit laga kraft, förutom utbetalningen den 21 april 2015. Tingsrätten har genom det överklagade beslutet endast prövat Kronofogdemyndighetens ändringsbeslut den 2 april 2015. Hovrätten har berett parterna tillfälle att yttra sig över om utmättningsbeslut även längre tillbaka i tiden borde ha prövats, och om tingsrättens begränsning av prövningen utgör ett rättegångsfel.

YRKANDE M.M. I HOVRÄTTEN

B [REDACTED] har yrkat att han ska tillgodoräknas större förbehållsbelopp varje månad för de utmätningar som har skett under de senaste fyra åren. Han har motsatt sig att målet återförvisas till tingsrätten.

Staten genom Skatteverket, Securitas Sverige AB och CSN har motsatt sig ändring och att målet återförvisas till tingsrätten.

Alektum Finans och PRA Group Sverige AB har överlämnat målet till hovrättens prövning.

Trafikförsäkringsföreningen har upplyst om att föreningen har haft två mål för verkställighet mot B [REDACTED] hos Kronofogdemyndigheten under aktuell tid samt att båda dessa mål har återkallats.

Arvato Finance AB har inte hörts av.

HOVRÄTTENS SKÄL

B ~~XXXXXX~~ har till stöd för sitt överklagande anfört bl.a. följande. Kronofogdemyndighetens beräkning är felaktig. Av de handlingar han lämnat in från kommunen i jämförelse med förbehållsbeloppet framgår att ett för högt belopp har utmätts under de senaste fyra åren. De felaktigt utmätta beloppen ska därför återbetalas. Han anser att rättegångsfel har förekommit, men att det inte är nödvändigt att målet återförvisas till tingsrätten. Han har till stöd för sitt överklagande lämnat in bl.a. redovisningar av förmedlingsmedel.

CSN har till stöd för sin inställning anfört bl.a. följande. Av ingiven redovisning framgår att B ~~XXXXXX~~ har bistånd i form av förmedlingsmedel och det går inte utifrån enbart detta att dra slutsatsen att Kronofogdemyndighetens beräkning enligt beslut den 2 april 2015 är felaktig. Sakutmätning skiljer sig från löneutmätning på många sätt. Beslut om löneutmätning delges inte gäldenären, till skillnad från sakutmätning. I en bilaga till beslutet finns information om hur beslutet kan överklagas. Varje gång beslut om löneutmätning ändras, får gäldenären ett nytt beslut med överklagandehänvisning och där finns information om att överklagandet måste göras innan beslutet om utbetalning har vunnit laga kraft. Gäldenären är normalt sett medveten om att löneutmätning sker med hänsyn till att det varje månad dras ett belopp från hans lön eller ersättning. – B ~~XXXXXX~~ har haft kännedom om löneutmätningen och har under lång tid haft möjlighet att överklaga fattade beslut. Borgenärer har ett berättigat intresse av att kunna förlita sig på att Kronofogdemyndighetens beslut kommer att stå sig eller i vart fall inte vara svävande under någon längre tid. Borgenären får förmånsrätt vid varje utbetalningstillfälle. Löneutmätning skiljer sig därmed från sakutmätning där förmånsrätten uppstår vid beslutet. När det gäller förmånsrätt är därför löneutmätning snarare att betrakta som en ny utmätning varje månad. När bestämmelserna om vissa tidsfrister i 18 kap. 7 § utsökningsbalken nyligt ändrades ansåg regeringen att det inte fanns någon anledning att samtidigt ändra möjligheten att överklaga löneutmättningsbeslut, eftersom gäldenären ansågs ha en tydlig och praktisk möjlighet att överklaga dessa. En

begränsning som innebär att endast aktuell löneutmätning kan prövas innebär en rimlig och acceptabel begränsning av möjligheten att överklaga beslut om löneutmätning.

Skatteverket har till stöd för sin inställning anfört bl.a. följande. Av proposition 2014/15:136 s. 12 framgår att Kronofogdemyndigheten vid löneutmätning upplyser gäldenären om hur överklagandemöjligheterna påverkas av beslut om utbetalning och inom vilken tid ett sådant beslut ska överklagas. Gäldenären får alltså information om begränsningen av överklagandetiden och genom det en möjlighet att förhålla sig till den. Det får anses vara i linje med Europadomstolens uttalanden om vad som kan utgöra acceptabla begränsningar av möjligheterna att överklaga beslut. De lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 2016 omfattade därför inte någon förändring avseende överklagandemöjligheterna gällande beslut om löneutmätning. Skatteverket delar den bedömning som görs i nämnda proposition. Tingsrätten har endast kunnat pröva beslutet den 2 april 2015, eftersom besluten dessförinnan i realiteten vunnit laga kraft då det gått mer än tre veckor från samtliga utbetalningar hänförliga till dessa. Något rättegångsfel har därför inte förekommit.

Securitas Sverige AB har till stöd för sin inställning anslutit sig till vad Kronofogdemyndigheten anfört i yttrande till tingsrätten.

Hovrättens bedömning

Talan mot utmättningsbeslut av förevarande slag får föras utan inskränkning till viss tid (18 kap. 7 § första stycket utsökningsbalken). Mot beslut om fördelning och utbetalning av medel ska däremot talan föras inom tre veckor från det att beslutet meddelades (18 kap. 7 § tredje stycket utsökningsbalken). Ett sådant efterföljande beslut får hävas om ett överklagande av utmättningsbeslutet skulle vinna bifall, dock endast under förutsättning att överklagandet inkommit innan det efterföljande beslutet vunnit laga kraft (18 kap. 14 § utsökningsbalken).

Av rättspraxis följer att själva utmättningsbeslutet inte prövas efter överklagande, när det efterföljande beslutet om utbetalning har vunnit laga kraft. I rättsfallet NJA 1990 s. 166 hade Kronofogdemyndigheten utmätt kontanta medel och redovisat dem till borgenären. Beslutet om utbetalning hade redan vunnit laga kraft när gäldenären i rätt tid överklagade utmättningsbeslutet. Högsta domstolen ansåg att överklagandet inte skulle prövas. Grunden för domstolens bedömning torde vara att en prövning av ett överklagande av ett utmättningsbeslut är meningslös i en sådan situation, eftersom utbetalningsbeslutet inte kan ändras och pengarna inte återbetalas (jfr. prop. 2014/15:136 s. 7).

Enligt artikel 6.1 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) ska var och en, vid prövningen av hans eller hennes civila rättigheter och skyldigheter, vara berättigad till en rättvis rättegång i domstol. Europadomstolen har i en dom från juni 2012 prövat om den svenska ordningen för överklagande av beslut om sakutmätning uppfyller kraven enligt artikel 6.1 (målet Olsby mot Sverige, ECHR 36124/06).

Kronofogdemyndigheten hade utmätt medel på ett bankkonto och gäldenären överklagat beslutet till tingsrätten i rätt tid. När han överklagade hade de utmätta medlen redan betalats ut till sökanden och utbetalningsbeslutet hade vunnit laga kraft. Tingsrätten avvisade därför hans överklagande med hänvisning till det ovan redovisade 1990-års rättsfall. Europadomstolen konstaterade bl.a. följande. Rätten till domstolsprövning kan i och för sig begränsas om det finns godtagbara ändamål, men det förutsätter att det finns en rimlig proportionalitet mellan ändamålet med begränsningen och dess effekter. Formella krav på och tidsfrister för överklaganden kan vara godtagbara för att säkerställa förutsebarhet för alla parter. Det är av samma skäl också godtagbart att möjligheten att få ett överklagande prövat begränsas genom att utbetalningsbeslutet vinner laga kraft. Även om begränsningar av rätten till domstolsprövning således kan vara godtagbara, måste den enskilde ha en tydlig och praktisk möjlighet att överklaga. Han eller hon måste kunna förlita sig på att den överklagandetid som framgår av lag eller av beslutet gäller, och att det inte finns andra undantag än sådana som uttryckligen har angetts. Gäldenärens möjlighet till domstolsprövning hade upphört när beslutet om utbetalning vann laga kraft, trots att

han hade följt den överklagandehänvisning som han hade fått. Situationen var, enligt Europadomstolen, inte tillfredsställande och att det saknades mekanismer i svensk rätt för att undvika en sådan situation. Europadomstolen fann sammantaget att gäldenären inte hade haft en tydlig och praktisk möjlighet att överklaga utmätningsbeslutet och att hans grundläggande rätt till domstolsprövning hade kränkts.

Europadomstolens avgörande har föranlett vissa lagändringar, se lag (2015:683) om ändring i utsökningsbalken. Avgörandet ansågs dock inte utgöra skäl att ändra överklagandebestämmelserna i fråga om beslut om löneutmätning. I propositionen anføres bl.a. följande. Beslut om löneutmätning fattas löpande och får överklagas utan inskränkning i tiden. Enligt regeringens mening kan gäldenären därmed inte anses ha någon förväntan på att kunna överklaga under någon viss angiven tid. Kronofogdemyndigheten upplyser i dessa fall gäldenären om hur överklagandetiden påverkas av beslut om utbetalning och inom vilken tid ett sådant beslut ska överklagas. I realiteten finns en begränsning av överklagandetiden för utmätningsbeslutet som gäldenären får information om och därmed kan förhålla sig till. Det får anses vara i linje med Europadomstolens uttalanden om vad som kan utgöra acceptabla begränsningar av möjligheterna att överklaga beslut. Gäldenären får i dessa fall alltså anses ha en tydlig och praktisk möjlighet att överklaga. Regeringen anser att det inte finns skäl att ändra överklagandebestämmelserna i fråga om beslut om löneutmätning (prop. 2014/15:136 s. 12f).

Hovrätten anser att det förhållande att rätten till överklagande av ett utmätningsbeslut i praktiken hindras av ett därpå följande lagakraftvunnet beslut om fördelning och utbetalning av utmäta medel är en sådan inskränkning för den enskilde som bör framgå av lagtext. Att Kronofogdemyndighetens överklagandeinformation avviker från lagtexten framstår som otillfredsställande. Trots detta är det avgörande för prövningen om ett upprätthållande av den aktuella begränsningen i detta fall skulle få till följd att Birger Renlunds rätt till domstolsprövning kränks.

Vid utmätning enligt 7 kap. utsökningsbalken upplyser Kronofogdemyndigheten i beslutet gäldenären om hur överklagandetiden påverkas av efterföljande beslut om utbetalning och inom vilken tid ett sådant beslut ska överklagas. Så har även skett i detta fall. Mot denna bakgrund får B ~~XXXXXX~~ anses ha haft en praktisk och tillräckligt tydlig möjlighet att överklaga utmätningsbeslutet. Tingsrättens begränsning av sin prövning kan därför inte anses ha inneburit en inskränkning i B ~~XXXXXX~~ rätt till domstolsprövning som inte varit godtagbar.

Vid detta förhållande borde, som tingsrätten funnit, överklagandet inte ha tagits upp till prövning avseende beslut i tiden före den 2 april 2015. Av detta följer att B ~~XXXXXX~~ överklagande avseende beslut fattade i tiden före den 2 april 2015 ska avvisas.

Hovrätten har utifrån de uppgifter som framgår av ingivna redovisningar för den i målet aktuella perioden april 2015 – augusti 2015 och som går att kontrollera, beräknat ~~XXXXXX~~ samlade inkomster. Efter avdrag för hyra m.m. överstiger B ~~XXXXXX~~ och ~~XXXXXX~~ inkomster för varje kontrollerad månad normalbeloppet för gifta. Med hänsyn härtill och då Kronofogdemyndighetens beräkning synes riktig ska överklagandet avslås i övrigt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Beslutet får överklagas senast den 14 juli 2016.

Hovrättsråden Susanne Möller och Katarina Brodin (referent) samt
tf. hovrättsassessorn Lina Zettergren har deltagit i avgörandet. Domstolen är enig.